నిషిద్ధం

అరగంట ముందుగా ఆఫీసు నుంచి వెళ్ళటానికి పర్మిషన్ లెటర్ యిచ్చింది మేనేజరుకు మమత. లెటర్ చదివి "ఈ మాత్రానికే రాతమూలకంగా యివ్వాలే మమ్మా. అడిగితే చాలుగదా" అన్నాడు మెత్తని మందలింపు స్వరంతో మేనేజరు. మమత చిన్నగా నవ్వింది. ఆమె సంవత్సరానికి ఏ ఒకటి, రెండు సార్లో గాని పర్మిషన్ కోరదు. ఆఫీసు విధుల్లో ఆమె సిన్సియారిటీ చాలా యిష్టం మేనేజర్‌కు.

ఆఫీసునుంచి ఇల్లు దగ్గరే. పది నిమిషాలు నడక! గబగబా నడిచి యింటికి చేరుకుంది మమత. వంటింట్లో పాలు మరగబెడుతూ వుంది, అమ్మ – ఇంట్లో ఎవ్వరూ లేరు. నాన్న యింకా ఆఫీసు నుంచి రాలేదు. తమ్ముడు, స్కూల్‌నుంచి రావటానికి యింకో అరగంట పడుతుంది.

అడుగుల చప్పుడు విని తలతిప్పి, "అప్పుడే వచ్చేశావేమమ్మా" అంది ఆశ్చర్యంగా తల్లి. మమత తల్లికి దగ్గరగా వెళ్ళి 'నిన్నో విషయం అడగనా అమ్మా' – అంది మెల్లగా. 'ఏమిటి!' అన్నట్టు చూసింది ఆమె. కూతురు ధోరణి అర్థం చేసుకోటానికి ప్రయత్నిస్తూ.

"ఉదయం భాస్కర్ ఆఫీసు దగ్గరకొచ్చాడు నాకోసం" అంటూ ఆగింది మమత.

'ఎందుకు' అన్నట్టు తలాడించింది తల్లి, పాలుకాచిన గిన్నె కిందికి దించుతూ.

"ఏమీ అనుకోకపోతే సాయంత్రం నాతో సినిమాకు వస్తారా మీరు అనడిగాడు నన్ను...." చెప్పటం ఆపింది మమత తల్లి ముఖంలోకి చూస్తూ.

'నువ్వేమన్నావ్' వెంటనే అడిగింది తల్లి.

"బావుండదేమో" అన్నాను నేను. ఆయన ముఖం చాలా ఇబ్బందిగా పెట్టాడు. ముఖం చూస్తే జాలేసింది. "కాదు, కూడదు" అని తిరస్కరించలేక పోయాను. వద్దనటానికి బలమైన కారణం ఏం చెప్పను? రెండు నిమిషాలాగి అలాగే అని ఒప్పేసుకున్నాను. "అజంతా థియేటర్ దగ్గర ఆరింటికల్లా వెయిట్ చేస్తుంటాను" అన్నాడు. అందుకని అరగంట ముందుగా పర్మిషన్ తీసుకుని వచ్చాను" అంది మమత ఆగి ఆగి చెబుతూ.

"నీ యిష్టం మమతా! నువ్వేం చిన్న పిల్లవుకాదు. అయినా ఇంకా పెళ్ళికూడా నిశ్చయం కాకముందే, ఎవరైనా చూస్తే ఏమనుకుంటారో అని.... సరే వెళ్ళిరామ్మా!" అంది తల్లి.

మమతస్నానం చేసి బట్టలు మార్చుకుంది. తాను కూడా చూడాలనుకుంటున్న సినిమా కాబట్టి ఆమెకూ ఆసక్తిగానే ఉంది. భాస్కర్ సినిమాకు పిల్చినప్పుడు "ఏ సినిమాకు వెళ్దామండీ" అంది తను. అతను మూడు నాలుగు సినిమాల పేర్లు సజెస్ట్ చేశాడు. అన్నీ మొగుడూ పెళ్ళాల పేర్లున్న సినిమాలే! తను ఆశ్చర్యపోయింది అతని అభిరుచికి. ఆ పేర్లు వింటూంటే డోకు వచ్చినట్టయి ముఖం వికారంగా పెట్టింది. "మరి నువ్వే చెప్పు ఏ సినిమాకెళ్దామో" అన్నాడతను.

"అంకురం కెళ్దామండీ! పౌరహక్కుల మీద వచ్చిన మంచి సినిమా అట! దాని గురించి పత్రికల్లో కూడా చక్కని వ్యాసాలొచ్చాయి" అంది తను.

"అంకురమా! మా ఫ్రెండొకడు చూసొచ్చి బాగా లేదన్నాడే" అన్నాడు.

"చాలా బావుంటుంది. చూసింతర్వాత మాట్లాడుకుందాం" అంది తను.

"సరే! ఏదో ఒక సినిమా మనం కలిసి చూడటమే నాకు కావల్సింది" అన్నాడతను.

ఐదున్నర కావస్తూండగా అమ్మతో చెప్పి యింటినుంచి బయలుదేరింది మమత. ఇంటికి "బస్‌స్టాప్" చాలా దగ్గర.

మమతకూ భాస్కర్‌కూ సంబంధం కుదిరి దాదాపు నెల కావస్తోంది. మంచిరోజులు దగ్గర్లో లేవని, పెళ్ళి వచ్చే నెలలో జరిపించాలని అనుకున్నారు. పెళ్ళికి రెండువారాల ముందు 'నిశ్చితార్థం' జరిపి లగ్నపత్రిక రాయించే ఉద్దేశంలో ఉన్నారు. భాస్కర్ అదేవూళ్ళో జూనియర్ కాలేజీలో సైన్స్ లెక్చరర్. భాస్కర్ మమతల పెళ్ళి సంబంధం పెద్దలు కుదిర్చిందే. నాలుగైదు సందర్భాల్లో భాస్కర్ మమతను చూశాడు. అతనికి ఆమె నచ్చింది. నచ్చటానికి ముఖ్యకారణాల్లో ఆమె ఉద్యోగం చేస్తూండటం ఒకటి. ఒక మధ్యవర్తి ద్వారా పెళ్ళి చూపులూ, బేరసారాలూ జరిగాయి. మమత తండ్రి పంచాయితీ రాజ్ డిపార్ట్‌మెంట్‌లో సూపరిండెంట్‌గా పని చేస్తున్నాడు. పెద్ద ఆస్తిపాస్తులు లేకపోయినా స్వంత ఇల్లు ఉంది. ఒక కూతురూ, ఒక కొడుకూ – అబ్బాయికి నచ్చింది కాబట్టి కట్నం దగ్గర కాస్త పట్టూ విడుపూ జరిగింది. యాభైవేల నగదూ, పది తులాల బంగారమూ ఇవ్వటానికి, పెళ్ళి ఖర్చు భరించటానికి మమత తండ్రి ఒప్పుకున్నాడు. దాదాపు పెళ్ళి నిశ్చయమన్నభావన కలిగినప్పటినుంచీ భాస్కర్ వాళ్ళింటికి అడపాదడపా

వస్తూనే ఉన్నాడు. గత ఆదివారం మమతను పార్క్‌దాకా రమ్మని పిలిచాడుకూడా. అమ్మనడిగి అతని వెంట పార్కుకు వెళ్ళింది మమత.

పార్క్‌లో ఒక బెంచీమీద కూచున్నారిద్దరూ – తమ కాలేజీ గురించి స్టూడెంట్స్ గురించీ అతను చెబుతూంటే మౌనంగా వింటోంది మమత. కాలక్షేపం కోసం రెండు బఠానీ పొట్లాలు కొని ఆమె చేతి కొకటిచ్చాడతను.

"నువ్వేమీ మాట్లాడవేం మమతా" అన్నాడతను. ప్రారంభం నుంచే అతను తన్ను ఏకవచనంలో సంబోధిస్తూండటం ఆమె గమనించింది. ఆత్మీయంగా అతడు తనపట్ల తీసుకుంటున్న చనువుగా దాన్ని ఆమె సర్దుకుంది.

"మీరు చెబుతున్నారుగా" అంది నవ్వుతూ

"ఇంతకూ నీతో పెళ్ళికి ఎందుకు ఒప్పుకున్నానో తెలుసా మమతా" అడిగాడు. ఆమె భుజం మీద మెత్తగా చేయివేస్తూ.

"ఎందుకు తెలీదు? నెలకు రెండువేలు సంపాదిస్తున్నాను. ఏభైవేలు కట్నం ఇస్తున్నాను. నీకంటే అందంగా ఉంటాను" అనుకుంది మనసులో మమత.

"నీ తెలివీ అందమూ నాకు బాగా నచ్చాయి మమతా" అతనే అన్నాడు.

"అలాంటప్పుడు కట్నం తీసుకోకుండా చేసుకోవచ్చుగా" అంది మమత నవ్వుతాలుగా.

"కట్నం తీసుకోకుండా పెళ్ళా? నా ప్రిస్టేజి ఏం గావాలి మమతా! ఇప్పటికే కట్నం ఏభైవేలేనా అని ఎగతాళి చేస్తున్నారు మిత్రులు. మరో చోటయితే లక్ష ఇచ్చేవాళ్ళు" అన్నాడు.

"కట్నం ఏభైవేలే కావచ్చు. సంవత్సరానికి పాతికవేలు సంపాదిస్తున్నానుగా" అంది మమత.

"అబ్బో బాగా లాజికల్‌గా మాట్లాడుతావే! ఏమో అనుకున్నాను" అన్నాడు భుజం మీద గమ్మత్తుగా చిన్నదెబ్బ చరుస్తూ. ఆ చేతిని సుతారంగా పక్కకు తీసేసింది మమత.

ఇంతలో వాళ్ళిద్దరి ముందూ ఒక కుర్రాడు వచ్చి నిల్చొని చేతులు చాచాడు.. మమత ఏ ఆలోచనా లేకుండా ఆ అబ్బాయి చేతుల్లో బఠానీల పొట్లం పెట్టేసింది. కుర్రాడు దాన్ని తీసుకుని వెళ్ళగానే "అలా అడగ్గానే యిచ్చెయ్యటమేనా మమతా! పని లేని సోమరి వెధవలు, ప్రతిచోటా చేతులు చాపటమే" కాస్త మందలింపుగా అతడు అంటూంటే నివ్వెరపోయింది మమత.

నాలుగురోజుల క్రితం ఓ సాయంత్రం ఇంటికి వచ్చాడు భాస్కర్. ఏదో రాసుకుంటున్న మమత దాన్ని ఆపి అతని కెదురు వచ్చి చిర్నవ్వుతో ఆహ్వానించింది. అతను కూచున్న తరువాత కప్పు కాఫీ తెచ్చి అందించి తనూ ఎదురుగా కూచుంది.

"తీరిక సమయాల్లో నువ్వేం చేస్తుంటావ్ మమతా" కాఫీ తాగుతూ అడిగాడు ఆమెతో మాటలు కలపటానికి.

"పుస్తకాలు చదువుతూంటాను. మా నాన్నగారి పుస్తకాలు చాలా వున్నాయి ఇంట్లో..."

"నాకూ జనరల్ రీడింగ్ చాలా యిష్టం మమతా. మా ఇంటికి రెగ్యులర్‌గా, 'ధరణి,' 'ప్రీతి' వీక్లీలు తెప్పిస్తాం. అందులో సీరియల్స్ ఫాలోగావటం నాకు చాలా యిష్టం."

మమత మౌనంగా వింటూండిపోయింది.

అతను ఆ పత్రికల్లోని కొన్ని సీరియల్స్ ఎంత సస్పెన్స్‌గా, ఎంత థ్రిల్లింగ్‌గా ఉంటాయో వర్ణిస్తూండిపోయాడు.

"ఆ సీరియల్స్ కటింగ్సన్నీ మా చెల్లాయి బైండ్ చేసి ఉంచింది. నువ్వు చదువుతానంటే తెచ్చి ఇస్తాను" అన్నాడు ఆసక్తిగా.

"ఆ సీరియల్స్ నాకు ఇష్టం ఉండవండీ" అంది మమత నెమ్మదిగా.

"మరి ఎలాంటి సీరియల్స్ నువ్విష్టపడతావ్."

"వాటి గొడవ ఎందుకు లెండి – మరేదైనా మాట్లాడండి" అంటూ సంభాషణను మార్చబోయింది మమత.

"అలా అంటే ఎలా! మన అభిరుచులు ఒకరి కొకరు తెలుసుకోవటం మంచిది కదా"

మమత అతని వేపు చూస్తూ "ఆ సీరియల్స్‌లో జీవితస్పర్శ ఉండదండీ, వాస్తవిక జీవితాన్ని మభ్య పెడతాయవన్నీ. ఒక కుహనా ప్రపంచాన్ని పాఠకుల కళ్ళ ముందుంచి జీవితం పట్ల అనవసరమైన భ్రమలు పెంచుతారా రచయితలు – కాలక్షేపం కోసమైనా అలాంటి రచనలు చదవటం నాకు ఇష్టం ఉండదు" అంది వివరిస్తూన్నట్టు నెమ్మదిగా.

భాస్కర్‌కు ఆమె మాటలు అయోమయంగా తోచాయి.

"మరి ఎలాంటి రచనలు నువ్విష్టపడతావ్" కాస్త ఉక్రోషంగా అడిగాడు.

"జీవిత వాస్తవికతను ప్రదర్శించే సాహిత్యం నాకు ఇష్టం. మనం జీవిస్తున్న సమాజంలోని ఘర్షణనూ, వాటి మూలాల్నీ వ్యాఖ్యానించే సాహిత్యమే మన పాదాల్ని భూమికి ఆనేలా చేస్తుంది. వ్యక్తిగత సంస్కారాన్ని పెంపొందించటంతో పాటు సాంఘిక సమస్యలపట్ల మన కర్తవ్యాన్ని నిర్దేశించేదే మంచి సాహిత్యం – అలాంటి రచనలే నాకు ఇష్టం" అంది.

భాస్కర్‌కు ఆమె మాటల్లో ఒక్క ముక్క అర్థం కాలేదు. తన్నేదో ఆమె దెబ్బ తీసినట్టు అనిపించి "అయితే నువ్వుకోరే ఆ మహోద్భుత రచనలు చేసే వాళ్ళెవరండీ" అన్నాడు వెటకారం ధ్వనిస్తూ.

"మహీధర, కాళీపట్నం, విశ్వనాథరెడ్డి, రంగనాయకమ్మ, ఓల్గా వీళ్ళు చాలా మంచి రచయితలండీ" అంది నచ్చచెబుతూన్నట్టు.

"ఏమిటో మమతా! వీళ్ళ పేర్లే వినలేదు నేను ఒక్క రంగనాయకమ్మ పేరు తప్ప! నాకు ధరణి, ప్రీతి వీక్లీల్లో సీరియల్స్ రాసే రచయితలే ఇష్టం" అన్నాడు తన అహాన్ని కాపాడుకొనే తీరులో, తీవ్రమైన స్వరంతో.

అతని కంఠంలోని తీవ్రతను గుర్తించి "ఎవరి అభిరుచులు వారివి లెండి" అని సర్దిచెప్ప చూచినా, అతని సాంస్కృతిక స్థాయి ఆమెను కాస్త కలవర పెట్టింది.

బస్‌స్టాప్‌లో నిల్చున్న మమతకు ఇదంతా గుర్తుకు వచ్చింది. అతను ప్రపోజల్ పెట్టిన సినిమాల పేర్లుకూడా ఆ సమయంలో గుర్తుకు వచ్చి చీదర కలిగింది.

మరో మూడు నిమిషాల్లో 'టౌనుసర్వీస్' వచ్చి స్టాప్‌లో నిలబడింది. మమత వెనకవేపు డోర్‌నుంచీ బస్సు ఎక్కింది.

బస్సు బాగా రష్‌గా ఉంది. ఇరవై మంది దాకా నిల్చొని ఉన్నారు. చోటు చేసుకుంటూ కాస్త ముందుకు కదలి, ఒక రాడ్ పట్టుకొని నిల్చుంది ఆమె. ఆడవాళ్ళ సీట్లనిండా మగవాళ్ళే, కూచుని ఉన్నారు. ఆ ఊళ్ళో టౌన్ సర్వీసుల్లో ఒక పద్ధతీ పాడూ లేదు. బస్సు ఎక్కగానే ముందు ఆడవాళ్ళ సీట్లలోనే కూచుంటారు మగాళ్ళు! ఈ కండక్టర్లు కలక్షన్నే చూసుకుంటారు, కాని ఆడవాళ్ళ సీట్లలో వాళ్ళనే కూచోపెట్టాలి అన్న పద్ధతి పాటించరు ఆ పాటి సంస్కారం ఆ మగాళ్ళకూ ఉండదు, దబాయిస్తే గొడవలు. ఏ పది నిమిషాలో, ప్రయాణం చేసేదానికి గొడవెందుకులే అని సర్దుకుపోతూంటారు ఆడవాళ్ళు.

హాస్పెటల్ స్టాప్ దగ్గర ఆగింది బస్సు.

ఆ స్టాప్‌లో నలుగురైదుగురు దిగేశారు. మమత మరి కాస్తా ముందుకు జరిగి రద్దీలేని చోట నిల్చుంది. ముందు డోర్ లోంచి ఇద్దరు ఆడవాళ్ళు ఎక్కారు.

బస్సు కదిలింది.

ఆ ఎక్కిన వాళ్లలో ఒకావిడ వయసు ముప్పయి ఏళ్లుండవచ్చు. ఆమె చేతుల్లో ఒక నెల పసికందు. మరొకావిడ వృద్ధురాలు. శరీరం కాస్త వంగి వుంది. వంగొనే ఆ బస్సులో ఓ పక్కగా నిల్చుంది. పసిపిల్ల నెత్తుకున్న స్త్రీ నిల్చోటానికి యిబ్బంది పడుతూవుంది.

మమతకు జాలేసింది ఆమెమీద. పసి పిల్లను చేతుల్లో పట్టుకొని నిల్చోటం ఎంత ఇబ్బంది! సీట్లలో కూచున్న వాళ్ళెవ్వరూ ఆమె ఇబ్బందిని గమనించనట్టుగానే ఉండి పోయారు. ఒక బాలెంతరాలు నిల్చొనుంటే లేచి తమ సీటు ఆమెకు ఇద్దామన్న స్పృహ ఎవరికీ వచ్చినట్టులేదు. ఎంత బండగా మారిపోతున్నారు మనుషులు అనుకొంది మమత.

ఆడవాళ్ళకు కేటాయించిన సీట్లల్లో కూడా మగాళ్ళే కూచునున్నారు. పసిపిల్లను పట్టుకున్న ఆ బాలెంత స్త్రీ ముందుసీటు దగ్గరున్న ఇనుపరాడ్‌కు అనుకోటానికి ప్రయత్నిస్తూ, ముందుసీట్లో మొదట కూచున్న వ్యక్తిని 'కాస్తలేచి సీటిస్తారా' అన్నట్టు నెమ్మదిగా అభ్యర్థిస్తోంది. మమత చూస్తోంది ఆ వ్యక్తి వేపు. నోరు తెరచి అడుగుతోందిగదా తప్పక సీటు ఇస్తాడు అనుకుంటోంది.

ఆ సీట్లో కూచున్న వ్యక్తి ఆ స్త్రీ వేపు ఓ క్షణం పరకాయించి, నిర్లక్ష్యంగా పురుగును చూసినట్టు చూశాడు.

మమతకు వళ్ళుమండింది ఆ మనిషి వైఖరికి

తాను దగ్గరగా ఉంటే నాలుగు చీవాట్లు వేసేది అతన్ని.

ఆమె మరొక్కసారి అతన్ని అడిగింది. చేతుల్లో పసి పిల్లను చూపిస్తూ, అతడేదో గొణుగుతూ సీటులేదన్నట్టు అరచేతిని ఆడిస్తూ, తలతిప్పి ఆమెవేపు అసహనంగా చూశాడు.

అప్పుడు చూసింది మమత అతడి వేపు జాగ్రత్తగా – ఎవరతను? భాస్కరేనా? అవును భాస్కరమే!!

ఆ ముఖం, ఆచెంపలు, ఆజుట్టూ ఆ తలతిప్పటమూ, అంతా భాస్కరే!

మమతకు చాలా దిగులువేసింది ఒక్క సారిగా! ఈ బండమనిషితోనా తను జీవితాంతం బతకటం!

ఆ తర్వాత స్టాప్‌లో బస్సు ఆగగానే చకచకా వెనుక డోర్‌నుంచి కిందికి దిగేసింది ఆమె!

వేగంగా రోడ్డు క్రాస్ చేసి, అవతలి స్టాపులో నిల్చుంది, తన ఇంటివేపు వెళ్ళే బస్సుకోసం ఎదురుచూస్తూ నింపాదిగా మమత.

(ఆహ్వానం – డిసెంబర్, 1993)

★ ★ ★